

Rapport Verkenning afslag Eems-Dollardkwelders

Juni 2011 – In het kader van de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is met behulp van literatuur en digitale luchtfoto's onderzoek verricht naar de ontwikkeling van de omvang van de kwelders in het Nederlandse deel van de Dollard, met de nadruk op de periode 1981 – 2009. Deze kwelders zijn ontstaan uit landaanwinningswerken die in 1953 zijn verlaten. Sindsdien is als gevolg van afslag sprake van een geleidelijke achteruitgang. Ten einde uitspraken te kunnen doen over perspectieven voor kwelderbehoud of – ontwikkeling is ook de hydromorfologische ontwikkeling van het natte deel van de Dollard geanalyseerd.

Door menselijke ingrepen als verdieping en stroomlijning van vaargeulen zijn de getijslag en stroomsnelheden in praktisch het gehele estuarium belangrijk toegenomen. In de Dollard lijkt de invloed van deze ingrepen echter gering. De gemiddeld hoogwaterstand (GHW) liet in Nieuwe Statenzijl (Zd-Dollard) op de lange termijn (1890 – 2009) een gevarieerde stijging zien van gemiddeld 2.2 mm per jaar; na 1983 trad een afvlakking op en was sprake van een schommeling rond een constant niveau. De morfologische ontwikkeling van de Dollard heeft een trendbreuk laten zien die samenviel met de afvlakking in de stijging van het GHW. Tot 1985 was door sedimentatie sprake van een trendmatige inhoudsverkleining van de Dollard, maar na 1985 hebben periodes van erosie en sedimentatie elkaar afgewisseld.

Tussen 1981 en 2009 is in de zuidelijke Dollard netto 72 ha kwelder verdwenen: 46 ha als gevolg van dijkverzwaring en 26 ha door afslag. De afslag liet duidelijke verschillen in ruimte en tijd zien; plaatselijk was zelfs sprake van aangroei. Over de periode 1981 – 2009 nam het netto verlies als gevolg van afslag af van gemiddeld 1,4 ha per jaar tot minder dan 0,3 ha per jaar.

Gegeven de ruime marge tussen de huidige omvang van de kwelders (764 ha in 2009) en de minimaal vastgestelde omvang (700 ha) van de Dollardkwelders volgens de KRW-maatlat (het zgn GEP), is bij een ongewijzigde voortzetting van de huidige trend de eerste decennia geen aanleiding om maatregelen te treffen om de afslag tegen te gaan. Om op een optimale wijze op de lange termijn het GEP van 700 ha kwelder te handhaven zijn per deelgebied aanbevelingen geformuleerd.